

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทำนาย (predictive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ การสนับสนุนทางสังคม และการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ หาคความสัมพันธ์และปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการภายในหอผู้ป่วย 5 แผนก ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 7 แห่ง มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 2,165 คน (ตาราง 1) (กองกำลังพล กรมแพทย์ทหารบก กรมแพทย์ทหารเรือ กรมแพทย์ทหารอากาศ, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2545)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงพยาบาลและจำนวนพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามสังกัดของโรงพยาบาล

สังกัด	โรงพยาบาล (แห่ง)	พยาบาลวิชาชีพ (คน)
1. กองทัพบก	3	860
2. กองทัพเรือ	2	530
3. กองทัพอากาศ	2	775
รวม	7	2,165

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610 อ้างถึงใน เรณา พงษ์เรืองพันธ์, 2539, หน้า 263) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวม 327 คน ผู้วิจัยวางแผนการเก็บข้อมูลโดยการส่งทางไปรษณีย์ ดังนั้นเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสูญหายของแบบสอบถามและการไม่ตอบกลับของกลุ่มตัวอย่างให้น้อยกว่า .05 ผู้วิจัยจึงวางแผนในการเก็บ

ข้อมูลโดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้รวม 350 คน (ประคอง กรวรรณสุด, 2538, หน้า 11)

2. จัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละโรงพยาบาล ในสังกัดกระทรวงกลาโหม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างรวมเป็นหลัก (ตาราง 2) และจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหอผู้ป่วยของโรงพยาบาล แบ่งตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละแผนกของโรงพยาบาลแต่ละแห่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 3

ตารางที่ 2 ประชากร ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามที่ส่งคืนจำแนกตามสังกัด

สังกัด	โรงพยาบาล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	แบบสอบถาม ที่ส่งคืน
กองทัพบก	พระมงกุฎเกล้า	645	106	102
	อานันทมหิดล	115	20	18
	ค่ายสุรนารี	100	17	15
กองทัพเรือ	สมเด็จพระปิ่นเกล้า	325	52	48
	สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	205	30	28
กองทัพอากาศ	ภูมิพลอดุลยเดช	670	108	99
	จันทบูรเบกษา	105	17	15
	รวม	2,165	350	325

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหอผู้ป่วยของแต่ละโรงพยาบาล

สังกัด	โรงพยาบาล	ประชากร (คน)				กลุ่มตัวอย่าง (คน)				รวม	
		พิเศษ	สามัญ	วิกฤต	ฉุกเฉิน	พิเศษ	สามัญ	วิกฤต	ฉุกเฉิน		
กองทัพบก	พระมงกุฎเกล้า	94	163	80	15	27	47	23	4	5	106
	อานันทมหิดล	5	15	15	5	2	7	7	2	2	20
	ค่ายสุรนารี	7	45	8	5	2	11	2	1	1	17
กองทัพเรือ	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	80	115	60	20	14	20	10	3	5	52
	สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	8	49	34	10	2	10	8	3	7	30
กองทัพ	ภูมิพลอดุลยเดช	89	268	164	51	16	48	29	9	6	108
	ฉัตรชัย	18	35	11	6	4	7	3	1	2	17
รวม		301	690	372	112	67	150	82	23	28	350

3. ลํารวจจํานวนพยาบาลวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับหัวหน้าหอผู้ป่วยตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และไม่มีตำแหน่งผู้บริหารในแต่ละแผนกของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมแต่ละแห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ตามรายชื่อที่ในตารางเวรในแต่ละแผนก แต่ละโรงพยาบาลให้ได้กลุ่มตัวอย่างให้ครบจํานวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพและของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีลักษณะเลือกตอบ (check-list) มีจํานวน 3 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับต้นสังกัดของโรงพยาบาล ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและประเภทหอผู้ป่วย

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักเรียนพยาบาลของ ชวนพิศ ชิวรักษ์ (2539) มาใช้ ซึ่งสร้างและปรับปรุงโดยใช้กรอบแนวคิดของ สเตียร์ส (Steers, 1977, pp. 46-56) ศึกษาในด้านความรู้สึกทางด้านจิตใจของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพและปรารถนาในอนาคตมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยข้อคำถามมีจํานวน 22 ข้อ ข้อคำถามเป็นไปในทางบวกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ด้านคือ

1. ด้านความเชื่อถ้อยยอมรับเป้าหมายและคุณค่าของวิชาชีพ จํานวน 7 ข้อ
2. ด้านความเต็มใจทุ่มเทและความพยายามที่จะปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของ

วิชาชีพ จํานวน 9 ข้อ

3. ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของวิชาชีพ จํานวน 6 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538, หน้า 117)

คะแนนเฉลี่ย	ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแหล่งประโยชน์ส่วนบุคคลตอนที่ 2 ของแบรนต์ และไวเนอร์ท์ โดยใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ ไวสส์ (Weiss, 1974, pp. 106-110) ซึ่งแปลและปรับปรุงโดย ชมนาด วรณพรศิริ (2535) มาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยข้อคำถามมีจำนวน 20 ข้อ ข้อคำถามเป็นไปในทางบวกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้านคือ

ด้านความใกล้ชิดผูกพัน	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการได้รับความช่วยเหลือ	จำนวน 4 ข้อ
ด้านการมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น	จำนวน 3 ข้อ
ด้านการรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	จำนวน 4 ข้อ
ด้านการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง	จำนวน 4 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการสนับสนุนสังคมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรวรรณสุต, 2538, หน้า 117)

คะแนนเฉลี่ย	การสนับสนุนทางสังคม
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย

1.00 – 1.49 น้อยที่สุด

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการของ รัตนา ลือวานิช (2539) มาใช้ ซึ่งสร้างตามแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างอำนาจของ Kanter (1977) โดยข้อคำถามมีจำนวน 34 ข้อ ข้อคำถามเป็นไปในทางบวกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ด้านคือ

การได้รับอำนาจ	จำนวน 21 ข้อ
- การได้รับทรัพยากร	จำนวน 6 ข้อ
- การได้รับการสนับสนุน	จำนวน 7 ข้อ
- การได้รับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน 8 ข้อ
การได้รับโอกาส	จำนวน 13 ข้อ
- การได้รับความก้าวหน้าในงาน	จำนวน 4 ข้อ
- การได้รับความเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ	จำนวน 5 ข้อ
- การได้รับคำยกย่องชมเชยและรางวัล	จำนวน 4 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
มาก หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริง ให้ 3 คะแนน
น้อย หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ประคองกวรรณสูตร, 2538, หน้า 117)

คะแนนเฉลี่ย	การเสริมสร้างพลังอำนาจ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (validity) โดยนำแบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยผ่านการแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้างตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโดยถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้องการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 80 นำมาปรับปรุงแก้ไขและผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมและแบบสอบถามตามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ โดยทดลองใช้กับพยาบาลประจำการโรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .98, .98 และ .94 ตามลำดับ และแบบสอบถามรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น .79, .96, .76, .98, .95, .80, .94, .84, .96, .95, .91, .90, .93 ตามลำดับ นำมาวิเคราะห์ค่าหาอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการแจกแจงที (t-distribution) ซึ่งข้อคำถามส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากมีค่าที่ มากกว่า 1.75 ขึ้นไป ยกเว้นข้อคำถาม 1 ข้อใน แบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ข้อ 7 ด้านความเชื่อถือ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของวิชาชีพ และข้อ 19 ในด้านความต้องการที่จะรักษา ความเป็นสมาชิกของวิชาชีพ ได้ค่า $t = -1.67$ และ -1.19 ตามลำดับ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพด้านการมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น ข้อ 13 ได้ค่า $t = .42$ ส่วนแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการได้รับอำนาจ หัวข้อย่อย การได้รับทรัพยากร ข้อ 7 ได้ค่า $t = 1.19$ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงตัดข้อคำถามทั้ง 4 ข้อ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 7 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม และหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่กำหนด โดยส่งทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลผ่านไปยังหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล/ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลด้านวิชาการของแต่ละโรงพยาบาล พร้อมจดหมายชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูล โดยแจ้งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการและกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามลำดับเลขที่ในตารางเวรในแต่ละแผนกของโรงพยาบาล พร้อมทั้งนัดหมายการส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยให้ผู้ช่วยวิจัยในแต่ละโรงพยาบาลช่วยเก็บรวบรวมและส่งแบบสอบถามคืน ทั้งนี้ได้กำหนดเวลาขอรับแบบสอบถามคืนภายหลังแจกแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดหากยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตามซ้ำเมื่อเลยเวลาที่กำหนด และติดต่อขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองในบางโรงพยาบาล รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 ถึงวันที่ 25 ธันวาคม 2545 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 350 ฉบับ ได้รับกลับคืน 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.86 ของแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ไม่พบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ for Windows version 11.0 (statistical package for the social science) ในการประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการ ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ และลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วยใช้สถิติแจกแจงความถี่และอัตราส่วนร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ การสนับสนุนทางสังคมของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ นำมาวิเคราะห์ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแต่ละหอผู้ป่วย

ของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม 7 แห่ง และนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยภาพรวมจำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ การสนับสนุนทางสังคมและลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4. วิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรขั้นตอน (stepwise regression method) เพื่อหาตัวพยากรณ์ทำนายการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ